

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2014 M. GRUODŽIO 1 D. – 2014 M. GRUODŽIO 31 D.

**APŽVALGĄ PARENGĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO
TEISMO TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS**

TURINYS

I. ADMINISTRACINĖS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	4
4. GINČAI, KILĘ IŠ ŽEMĖS TEISINIŲ SANTYKIŲ	4
<i>Dėl žemės servituto nustatymo įgyvendinant suskystintų gamtinių dujų terminalo infrastruktūros darbus..4</i>	
<i>Dėl teisėtų lūkesčių įsigyti iš valstybės nuosavybės teise žemės ūkio paskirties žemės sklypus Žemės reformos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 14 punkte nustatytais sąlygomis (jauniesiems ūkininkams iki 40 metų)</i>	<i>5</i>
6. SOCIALINĖ APSAUGA	6
<i>Dėl dokumentų, pagrindžiančių asmens turėtas draudžiamąsias pajamas, įvertinimo iš naujo</i>	<i>6</i>
9. MOKESTINIAI GINČAI.....	6
<i>Dėl komandiruotės užsienyje metu išmokėtų dienpinigių apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu.....</i>	<i>6</i>
13. STATYBA	7
<i>Dėl ant valstybinės žemės stovinčio statinio (jo dalies) savininko pareigos nurodyti subjektinių teisių pažeidimą, kai ginčijamas statybos užbaigimo aktas, surašytas dėl gretimame sklype esančio statinio, pastatyto pažeidžiant norminių aktų nustatytus atstumus iki sklypo ribos</i>	<i>7</i>
15. CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ UŽ ŽALĄ, ATSIRADUSIĄ DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ.....	8
<i>Dėl žalos, kilusios tiesioginių išmokų administravimo srityje, atlyginimo, kai Nacionalinė mokėjimo agentūra neįvykdo antstolio patvarkymo</i>	<i>8</i>
<i>Dėl procesinių palūkanų priteisimo žalos, kilusios dėl netinkamų kalinimo sąlygų, atlyginimo byloje</i>	<i>9</i>
16. VALSTYBĖS TARNYBA	10
<i>Dėl pareigūno atleidimo iš vidaus tarnybos jo paties prašymu, kai dėl jo veiksmų vykdomas ikiteisminis tyrimas ir/arba atliekamas tarnybinis patikrinimas.....</i>	<i>10</i>
21. BYLOS DĖL BAUSMIŲ VYKDYMO IR KARDOMOJO SUĖMIMO INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR PAREIGŪNŲ VEIKSMŲ IR SPRENDIMŲ VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE.....	10
<i>Dėl suėmimo laikomų asmenų grupavimo</i>	<i>10</i>
24. BYLOS DĖL VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS.....	11
<i>Dėl gero administravimo principo sprendžiant dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo pratęsimo</i>	<i>11</i>
35. BYLOS, SUSIJUSIOS SU VIETOS SAVIVALDA.....	12
<i>Dėl administracinio sprendimo nederinti vidaus vandens prielaukos akvatorijos ribų, neišsiaiškintus, kokio pobūdžio prielauką (stacionarią ar plaukiojančią) siekiama steigti.....</i>	<i>12</i>
<i>Dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimo pagrindų</i>	<i>13</i>
38. KITOS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	13
<i>Dėl individualioje byloje susiklosčiusių santykių vertinimo esant norminėje byloje pateiktam aktualiam išaiškinimui</i>	<i>13</i>
II. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA	14
63. SKUNDAS.....	14
<i>Dėl Turto vertinimo priežiūros tarnybos patikrinimo akto, kaip tarpinio procedūrinio dokumento</i>	<i>14</i>
<i>Dėl reikalavimo įpareigoti valstybinę mokesčių inspekciją inicijuoti susitarimo pasirašymo procedūrą ..</i>	<i>14</i>
<i>Dėl Lietuvos geologijos tarnybos sprendimo panaikinti leidimą naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes priskyrimo prie skūstinų aktų, kai inter alia kito teismo nutartimi laikinai uždrausta naudoti durpių išteklius</i>	<i>15</i>

<i>Dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus išvados, kaip rekomendacinio pobūdžio akto</i>	<i>16</i>
<i>Dėl savivaldybės tarybos sprendimo skirti priedą jos įsteigtos viešosios įstaigos vadovui ginčijimo administraciniame teisme</i>	<i>16</i>
<i>Dėl skundo padavimo termino praleidimo priežasčių vertinimo pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nepriemokos priteisimo srityje</i>	<i>17</i>
67. REIKALAVIMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS	18
<i>Dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo, pradėjus žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą</i>	<i>18</i>

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) procesinių sprendimų santraukos, kurios LVAT nesaisto. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti LVAT interneto svetainėje www.lvat.lt.

I. Administracinės bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

4. Ginčai, kilę iš žemės teisių santykių

4.4. Žemės servitutai

Dėl žemės servituto nustatymo įgyvendinant suskystintų gamtinių dujų terminalo infrastruktūros darbus

Apžvelgiamoje byloje keltas klausimas dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Klaipėdos rajono skyriaus įsakymo, kuriuo pareiškėjos žemės sklype nustatytas žemės servitutas. Servitutas suprojektuotas suskystintų gamtinių dujų (toliau – ir SGD) terminalo, susijusios infrastruktūros ir dujotiekio statybos specialiajame plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2013 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. 1-130 „Dėl suskystintųjų gamtinių dujų terminalo, susijusios infrastruktūros ir dujotiekio statybos specialiojo plano patvirtinimo“. Pareiškėja ginčijo nustatytą servitutą, nurodydama, kad, be kita ko, šis servitutas pareiškėjos teises riboja tokia apimtimi, jog jos nuosavybės teisė iš esmės paneigiama. Jos nuomone, turėjo būti taikomas žemės paėmimo visuomenės poreikiams institutas.

LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad tiek žemės paėmimas visuomenės poreikiams, tiek servituto nustatymas administraciniu aktu yra skirtingo pobūdžio institutai, kuriais ribojamos savininko teisės. Abu institutai taikomi įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka. Esminė nuosavybės ribojimo sąlyga yra proporcingumo principo laikymasis, pagal kurį įstatymuose numatytos nuosavybę ribojančios priemonės turi atitikti siekiamus visuomenei būtinus ir konstituciškai pagrįstus tikslus.

Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad, kaip matyti iš Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatyme (toliau – SGD terminalo įstatymas) įtvirtinto teisinio reguliavimo, įstatymų nustatytose ribose ir esant įstatymuose įtvirtintoms sąlygoms bei pagrindams, SGD terminalo infrastruktūros projektų vykdymas gali būti nukreiptas skirtingomis kryptimis, t. y. tiek paimant žemę visuomenės poreikiams, tiek nustatant nuosavybės teises ribojančius servitutus. Abiem atvejais nuosavybės teisių ribojimas kyla iš visuomenės poreikio. Teisėjų kolegijos nuomone, nagrinėtos bylos kontekste visuomenės poreikį pagrindė infrastruktūros, dėl kurios nustatomas servitutas, priklausomybė SGD terminalo projektui, kuris pripažintas ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu. Įstatymuose numatytais atvejais viena ar kita nuosavybės teisių ribojimo priemonė gali būti prioretizuojama ir gali būti tinkamesnė individualiu atveju. Vertinant tam tikro nuosavybės teisių ribojimo būdo parinkimą, esminiai klausimai yra konkrečios priemonės taikymo prielaidų tenkinimas ir tinkamas (ekvivalentis) iš ribojimų kylančios žalos kompensavimas, kuris atitiktų ir iš Konstitucijos kylantį reikalavimą dėl nuosavybės teisių ribojimo proporcingumo.

SGD terminalo įstatymas įtvirtina sprendimus priimančios, valstybės valdymą įgyvendinančios institucijos diskreciją rinktis tą nuosavybės ribojimo būdą, kurį ji laiko tinkamiausiu konkrečiu atveju, siekiant įgyvendinti SGD terminalo įstatyme įtvirtintus tikslus. Nagrinėtu atveju, atsižvelgiant į galimybes ir procesų ypatumus, pasirinktas servituto nustatymas. Servitutas iš esmės yra mažesnio nuosavybės ribojimo laipsnio priemonė už nuosavybės paėmimą. Nuosavybės paėmimo visuomenės poreikiams instituto taikymo atveju visa paimama nuosavybė tampa kito savininko nuosavybe. Tuo tarpu servitutas, net ir esant dideliame daiktinių teisių suvaržymui, nelemia tarnaujančio daikto tapimo viešpatuojančio daikto nuosavybe. Be to, žemės paėmimas visuomenės poreikiams yra išskirtinė, ypatinga procedūra. Ji turi būti taikoma tik ypatingais atvejais. Tai lemia ne tik įstatymuose įtvirtintos šios procedūros taikymo sąlygos, bet ir sudėtinga šios procedūros vykdymo tvarka.

2014 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-2801/2014
Procesinio sprendimo kategorija 4.4

4.5. Kiti ginčai, kilę iš žemės teisinių santykių

Dėl teisėtų lūkesčių įsigyti iš valstybės nuosavybės teise žemės ūkio paskirties žemės sklypus Žemės reformos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 14 punkte nustatytais sąlygomis (jauniesiems ūkininkams iki 40 metų)

Apžvelgiamos bylos dalyką sudarė pareiškėjo teisė ir teisėti lūkesčiai įsigyti iš valstybės nuosavybės teise žemės ūkio paskirties žemės sklypus Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 14 punkte nustatytais sąlygomis, numatančiomis, kad šia eile parduodami žemės ūkio paskirties žemės sklypai jauniesiems ūkininkams iki 40 metų, Lietuvos Respublikos ūkininko įstatymo nustatyta tvarka įregistruotiems ūkininko ūki ir naudojamiems ne mažesni kaip 1 ha žemės sklypą žemės ūkio veiklai ne mažiau kaip metus.

Byloje ginčytas Nacionalinės žemės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) direktoriaus sprendimo punktas, kuriuo NŽT Švenčionių skyriaus vedėjas įpareigotas patikslinti Piliečių, pageidaujančių pirkti žemės ūkio paskirties žemės sklypus Šventos kadastro vietovėje, Švenčionių seniūnijoje, Švenčionių rajone, sąrašą ir išbraukti pareiškėją iš pretendentų, kuriems žemės sklypai projektuojami pagal Žemės reformos įstatymo 10 straipsnyje nurodytą 14 eiliškumo grupę. Remiantis atsakovo NŽT argumentais, pareiškėjas žemės pirkimo-pardavimo sutarties sudarymo metu turi atitikti jaunajam ūkininkui keliamą amžiaus reikalavimą.

Apeliacinės instancijos teismas paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo tenkintas pareiškėjo skundas, nepakeisdamas. LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas, pasisakydamas dėl pareiškėjo teisėtų lūkesčių sudaryti žemės sklypų pirkimo-pardavimo sutartį Žemės reformos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 14 punkte nustatyta eile, pagrįstai vertino tris pagrindinius aspektus, nulėmusius tokių lūkesčių susiformavimą ir jų apsaugą: tai teisės nuostatos, kurių pagrindu susiformuoja teisėti lūkesčiai, subjektų elgesys, kuris patvirtina siekius įgyti tam tikras materialiąsias teises, bei atitinkami kompetentingų subjektų sprendimai ir/ar veiksmai (administraciniai aktai).

Pirmąją, esminę teisėtų lūkesčių atsiradimo sąlyga yra konkrečių pozityviosios teisės nuostatų egzistavimas, kurių pagrindu asmuo gali įgyti konkrečias materialiąsias teises. Šiuo aspektu teisėjų kolegija patvirtino, kad pirmosios instancijos teismas įvertino aktualias Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinojo įstatymo, Žemės reformos įstatymo nuostatas, taip pat įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus. Kita reikšminga sąlyga – paties pareiškėjo veiksmai, kuriais jis patvirtina siekį įgyti materialiąsias teises įstatyme numatytu būdu. Nagrinėtoje byloje pareiškėjo siekį įgyti žemės sklypus įstatymo nustatyta tvarka Žemės reformos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 14 punkte numatyta eile patvirtino jo ūkininko ūkio įregistravimas 2008 m. birželio 3 d., Žemės ūkio paskirties žemės sklypo panaudos sutartis, 2008 m. birželio 6 d. prašymas parduoti lengvatinėmis sąlygomis 300 ha žemės ūkio paskirties žemės. Vėlesnius veiksmus pareiškėjas turėjo realią galimybę atlikti tik po to, kai kompetentingas viešojo administravimo subjektas priėmė sprendimus, susijusius su konkrečios žemėtvarkos projekto rengimu, t. y. NŽT Švenčionių skyriaus vedėjo 2011 m. birželio 19 d. įsakymu su priedais buvo patvirtinta teritorija žemės reformos žemėtvarkos projektui rengti Švenčionių rajono Švenčionių seniūnijos Šventos kadastro vietovėje. Teisėjų kolegija sprendė, kad šis administracinis sprendimas laikytinas paskiausiuoju būtinu veiksniu susiformuojant pareiškėjo teisėtiems lūkesčiams įgyvendinti savo materialiąją teisę – įsigyti iš valstybės žemės ūkio paskirties žemę įstatyme nustatytais sąlygomis ir tvarka, nuo šio momento pareiškėjas įgyja teisėtus lūkesčius sudaryti žemės ūkio paskirties žemės pirkimo-pardavimo sutartį tomis sąlygomis, kurias šiuo momentu atitinka.

Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad NŽT aiškinimas, jog būtent žemės pirkimo-pardavimo sutarties sudarymo metu asmuo turi atitikti jaunojo ūkininko amžiaus reikalavimą, paneigtų asmens teisėtus lūkesčius, sukurtų neapibrėžtas situacijas, kai išnyksta teisinis tikrumas dėl įstatymuose įtvirtintų materialiuju teisių įgijimo, apskritai paneigtų tokias teises, nes aplinkybės, susijusios su žemės reformos projektu įgyvendinimo trukme, didžiąja dalimi yra nepriklausančios nuo asmens valios.

2014 m. gruodžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1711/2014
Procesinio sprendimo kategorija 4.5

6. Socialinė apsauga

6.3. Bylos dėl valstybinio socialinio draudimo pensijų

6.3.2. Valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija

Dėl dokumentų, pagrindžiančių asmens turėtas draudžiamąsias pajamas, įvertinimo iš naujo

Administracinėje byloje ginčas kilo dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Klaipėdos skyriaus sprendimo, kuriuo 2013 m. skiriant pareiškėjui valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo pensiją, nesiremta UAB „Aitra“ 1992 m. išduota pažyma apie pareiškėjo 1991-1992 m. draudžiamąsias pajamas.

LVAT teisėjų kolegija pirmiausia pažymėjo, jog minėtą 1992 m. išduotą pažymą pareiškėjas pateikė VSDFV Šilalės skyriui 2009 m. su prašymu jam skirti išankstinę senatvės pensiją. VSDFV Šilalės skyrius pažymą pripažino tinkamu įrodymu pareiškėjo draudžiamosioms pajamoms pagrįsti. 2009 m. sprendžiant klausimą dėl pareiškėjo teisės į išankstinę senatvės pensiją bei apskaičiuojant šios pensijos dydį lemiančius kintamuosius (valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą ir draudžiamųjų pajamų koeficientą), jau buvo aktualus Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1156, 63 punktas, įpareigojantis VSDFV teritorinius skyrius tikrinti dokumentų, kurių reikia pensijai skirti ir mokėti, išdavimo pagrįstumą, ir, esant būtinybei, reikalauti iš draudėjų, pavienių asmenų ir valstybinės archyvų sistemos įstaigų ar savivaldybių archyvų papildomų duomenų. VSDFV ir jos teritorinių skyrių teisė tikrinti dokumentus, kuriais grindžiamos jų administruojamos socialinio draudimo įmokos ir socialinio draudimo išmokos, eksplicitiškai įtvirtinta ir nuo 1991 m. birželio 1 d. galiojančiame Valstybinio socialinio draudimo įstatyme (36 str. 1 d.). Remdamasi tuo, teisėjų kolegija padarė išvadą, jog tiek VSDFV Šilalės skyrius, tiek VSDFV Klaipėdos skyrius, prieš priimdami sprendimus dėl atitinkamų pareiškėjo prašymų, turėjo identišką pareigą atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus, būtinus užtikrinti teisingą valstybinių socialinio draudimo pensijų paskyrimą ir mokėjimą, t. y. bet kokie prieštaravimai suponavo jų pareigą imtis aktyvių veiksmų, siekiant kiek įmanoma tiksliau nustatyti (atkurti) faktus, reikšmingus pareiškėjo draudžiamųjų pajamų dydžiui. Tačiau nagrinėtu atveju nei VSDFV Klaipėdos skyrius, nei VSDFV apeliacinuose skunduose nurodė išskirtinių aplinkybių, kurios neegzistavo tarp pareiškėjo ir VSDFV Šilalės skyriaus susiklosčiusių administracinių teisinių santykių metu, t. y. atsirado vėliau, tuo sukeldamos VSDFV Klaipėdos skyriui pagrįstų abejonių 1992 m. pažymos duomenų teisingumu, tikslumu ir (ar) išsamumu. Į tai, kad pažymos turinys iš dalies neatitinka formaliųjų reikalavimų ir joje nurodytos pareiškėjo pajamos keliasdešimt kartų viršijo 1991-1992 m. Statistikos departamento paskelbtą Lietuvoje buvusį mėnesinį darbo užmokestį, VSDF administruojančios įstaigos galėjo ir privalėjo atsižvelgti prieš pareiškėjui paskirdamos išankstinę senatvės pensiją.

Atsižvelgdama į tai, kad Valstybinio socialinio draudimo įstatymo, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo ir Nuostatų nuostatos, reglamentuojančios asmens draudžiamųjų pajamų įrodinėjimą ir VSDF administruojančių įstaigų vaidmenį šiame procese, per 2009–2013 m. laikotarpį nesikeitė, teisėjų kolegija konstatavo, kad VSDFV Klaipėdos skyrius, apskaičiuodamas valstybinę socialinio draudimo netekto darbingumo pensiją, t. y. veikdamas iš esmės analogiškais sąlygomis [kaip ir VSDFV Šilalės skyriui skiriant pareiškėjui išankstinę senatvės pensiją], neturėjo teisės nukrypti nuo konkretaus asmens atžvilgiu anksčiau pareikštos šios valstybės institucijos (VSDFV) pozicijos, todėl pirmosios instancijos teismas priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą panaikinti skundžiamus administracinius aktus ir įpareigoti atsakovą apskaičiuojant pareiškėjo draudžiamųjų pajamų, turėtų iki 1994 m. sausio 1 d., metinius koeficientus, įskaičiuoti draudžiamąsias pajamas, nurodytas 1992 m. pažymoje.

2014 m. gruodžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2075/2014
Procesinio sprendimo kategorija 6.3.2; 59

9. Mokestiniai ginčai

9.1. Gyventojų pajamų mokestis

9.1.1. Gyventojų pajamų mokesčio objektas

9.1.1.3. Neapmokestinamosios pajamos

Dėl komandiruotės užsienyje metu išmokėtų dienpinigių apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 5 punktas nustato, kad neapmokestinamosios pajamos yra Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose

nustatyto dydžio kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti, taip pat kompensacijos, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas įstatymuose ir Vyriausybės nutarimuose, įskaitant kompensacijas už autorių arba gretutinių teisių pažeidimą, išskyrus kompensacijas, mokamas gyventojui, kai nutraukiama darbo sutartis ar jos esmę atitinkanti sutartis, ir pinigines kompensacijas už nepanaudotas atostogas.

Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimo „Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“ (Vyriausybės 2006 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. 633 redakcija) 2.5 punktas nustato, kad komandiruočių į užsienį kompensacijomis laikomi Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklėse, patvirtintose šiuo nutarimu, komandiruotėms į užsienį nustatyto dydžio dienpinigiai, kurių bendra suma per mėnesį neviršija 50 procentų darbuotojui nustatyto darbo užmokesčio tuo atveju, kai darbuotojui nustatytas darbo užmokestis neviršija minimaliosios mėnesinės algos, padaugintos iš koeficiento 1,3, arba kai darbo užmokestis yra apskaičiuotas taikant valandinį tarifinį atlygį, neviršijantį minimaliojo valandinio atlygio, padauginto iš koeficiento 1,3.

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas manė, kad, tais atvejais, kai komandiruoto į užsienį darbuotojo nustatytas darbo užmokestis yra lygus minimalios mėnesinės algos, padaugintos iš koeficiento 1,3, dydžiui ar viršija šį dydį, tai darbuotojui išmokėti dienpinigiai turėtų būti neapmokestinami. Tačiau LVAT teisėjų kolegija sutiko su mokesčių administratoriaus ir mokesčių ginčą nagrinėjusių institucijų, įskaitant pirmosios instancijos teismą, vertinimu, kad tais atvejais, kai komandiruoto į užsienį darbuotojo nustatytas darbo užmokestis yra lygus minimalios mėnesinės algos, padaugintos iš koeficiento 1,3, dydžiui ar yra mažesnis už šį dydį, tuomet neapmokestinama per mėnesį darbuotojui išmokėtų dienpinigių suma negali viršyti 50 procentų darbuotojui nustatyto darbo užmokesčio. Aiškindamas minėto nutarimo 2.5 punktą lingvistiniu teisės aiškinimo metodu, apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija pažymėjo, kad jame įtvirtinta nuostata „kai darbuotojui nustatytas darbo užmokestis neviršija minimaliosios mėnesinės algos, padaugintos iš koeficiento 1,3“ reiškia nustatyto darbuotojui darbo užmokesčio dydį, kuris yra lygus dydžiui, gaunamam minimalią mėnesinę algą padauginus iš koeficiento 1,3 arba nustatytas darbuotojui darbo užmokestis yra mažesnis už šį dydį.

Byloje surinktais duomenimis buvo nustatyta, jog pareiškėjas 2007 m. sausio 1 d.–2012 m. rugpjūčio 31 d. laikotarpiu komandiravo savo darbuotojus į Daniją ir Švediją bei jiems mokėjo teisės aktais nustatyto dydžio dienpinigius. Šiuo laikotarpiu pareiškėjas išmokėjo darbuotojams dienpinigius, viršijančius 50 procentų jiems nustatyto darbo užmokesčio, neviršijusio minimalios mėnesinės algos, padaugintos iš koeficiento 1,3. Todėl, pasak LVAT teisėjų kolegijos, nagrinėtu atveju pareiškėjas pažeidė Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 5 punkto ir minėto nutarimo 2.5 punkto nuostatas, nes neapskaičiavo gyventojų pajamų mokesčio nuo apmokestinamosios dienpinigių sumos. Atitinkamai mokesčių administratorius pagrįstai apskaičiavo pareiškėjui papildomą gyventojų pajamų mokesčių nuo išmokėtų dienpinigių ir 50 procentų nustatyto darbo užmokesčio, neviršijančio atitinkamo laikotarpio minimalios mėnesinės algos, padaugintos iš koeficiento 1,3, skirtumo.

2014 m. gruodžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1435/2014
Procesinio sprendimo kategorija 9.1.1.3

13. Statyba

13.1. Statybos dalyviai, jų teisės ir pareigos

Dėl ant valstybinės žemės stovinčio statinio (jo dalies) savininko pareigos nurodyti subjektinių teisių pažeidimą, kai ginčijamas statybos užbaigimo aktas, surašytas dėl gretimame sklype esančio statinio, pastatyto pažeidžiant norminių aktų nustatytus atstumus iki sklypo ribos

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalis nustato, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Pagal šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalį, skundą (prašymą) dėl viešojo ar vidaus administravimo subjekto priimto administracinio akto ar veiksmo (neveikimo) turi teisę paduoti asmenys, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti.

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas ginčyto akto (statybos užbaigimo akto) neteisėtumą, be kita ko, kildino iš aplinkybės, kad ginčo pastatai neva pastatyti nesilaikant minimalių atstumų iki jo naudojamo žemės sklypo ribos. Iš pirmosios instancijos teismui pateiktų argumentų buvo matyti, kad pareiškėjas teisminės gynybos kreipėsi kaip žemės, ant kurių stovi jo pastatai, naudotojas. Šie pagrindai, pareiškėjo

nuomone, paneigė jo pareigą įrodinėti neigiamų padarinių, kilusių iš skunde įvardytų imperatyvių teisės aktų reikalavimų pažeidimo, atsiradimą.

Vadovaudamasi administracinių teismų ir bendrosios kompetencijos teismų praktika bylose dėl normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose nustatytų minimalių atstumų, taikomų statinių išdėstymui gretimų sklypų atžvilgiu, nesilaikymo, LVAT teisėjų kolegija priminė, kad tokių atstumų pažeidimas savaime kvalifikuojamas kaip gretimo sklypo savininko teisių, įtvirtintų teisės aktuose, pažeidimas. Kitaip tariant, minėtų teisės aktų pagrindu atsiranda sklypo savininko teisė reikalauti, kad gretimame sklype statomas statinys būtų ne mažesniu atstumu nuo jo sklypo, nei teisės aktuose nustatytas atstumas. Ši teisė yra savarankiška ir gali būti ginama įstatymų nustatytais būdais. Jokių kitų teisių egzistavimo ir jų pažeidimo pareiškėjai neturi įrodinėti. Vadinasi, pareiškėjui teigiant, kad gretimame sklype esantis statinys buvo pastatytas nesilaikant nustatyto atstumo, įrodinėjimo dalykas byloje yra tik statybą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo faktas, t. y. kaimyninio sklypo savininkas turi įrodyti, kokie teisės aktai ir kaip pažeidžiami, tačiau neturi įrodinėti, kokių (kitų) neigiamų padarinių jam sukelia tokios statybos, nes šių reikalavimų pažeidimas kvalifikuojamas jo subjektinės teisės pažeidimu.

Apeliacinės instancijos teismas, patikrinęs aplinkybes, reikšmingas pareiškėjo inicijuotam ginčui teisingai išspręsti, nustatė, kad pareiškėjui nuosavybės teise priklauso prekybos patalpos, esančios parduotuvės pastate, stoviniame žemės sklype, kurio savininkas yra Lietuvos Respublika. Nekilnojamojo turto registro duomenimis, valstybės nuosavybės teisė ar konkrečios nuosavybės teisės turinį sudarančios teisės į minėtą sklypą nėra perduotos kitiems asmenims, tačiau ji suvaržyta administraciniu aktu nustatytais servitutais, įskaitant teise statinių savininkui naudotis žemės sklypu.

Pagal Civilinio kodekso 4.111 straipsnio 1 dalį, servitutas – tai teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujamojo daikto), tinkamą naudojimą. Servituto turinys nusako tarnaujančiojo daikto apribojimus. Servitutu suteikiamos servituto turėtojui konkrečios naudojimosi konkrečiu svetimu daiktu teisės arba atimamos iš tarnaujančiojo daikto savininko konkrečios naudojimosi daiktu teisės (Civilinio kodekso 4.112 str. 1 d.).

Atsižvelgusi į paminėtas nuostatas, LVAT teisėjų kolegija konstatavo, jog faktas apie nustatytą servitutą į žemės sklypą, užimtą nekilnojamaisiais daiktais, kuris leidžia kitiems asmenims ten esančias parduotuvę ir transformatorinę eksploatuoti pagal paskirtį, nesudarė pagrindo pripažinti, kad pareiškėjas buvo valstybinės žemės sklypo naudotoju. Todėl jis (pareiškėjas) nepagrįstai teisme kvestionavo gretimo žemės sklypo savininko (naudotojo) teisę duoti sutikimą statytojui nukrypti nuo norminiuose aktuose nurodytų pastatų išdėstymo sklype atstumų.

2014 m. gruodžio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1928/2014
Procesinio sprendimo kategorija 13.4

15. Civilinė atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų

15.2. Civilinės atsakomybės sąlygos

Dėl žalos, kilusios tiesioginių išmokų administravimo srityje, atlyginimo, kai Nacionalinė mokėjimo agentūra neįvykdo antstolio patvarkymo

Pareiškėjas UAB „Baltic Agro“ reikalavimą priteisti turtinę žalą kildino iš Nacionalinės mokėjimo agentūros (toliau – NMA) atsisakymo vykdyti antstolio 2010 m. lapkričio 9 d. patvarkymą pervesti į antstolio depozitinę sąskaitą antstolio areštuotas skolininko G. Č. lėšas. Šios lėšos buvo išmokėtos G. Č., kaip parama šiam fiziniam asmeniui (ūkininkui) už 2010 metus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones pagal jo pateiktą 2010 m. paraišką.

Šiomis aplinkybėmis LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad šioje srityje galiojantis nacionalinis teisinis reguliavimas, nustatantis Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai administravimo procedūras, detalizuoja Europos Sąjungos teisės nuostatas, siekiant užtikrinti, kad paramos skyrimas atitiktų specialiųjų teisės aktų nustatytas sąlygas, kad būtų užkirstas kelias galimiems paramos gavėjų pažeidimams ir jie veiksmingai sprendžiami, o Europos Sąjungos paramos lėšos nebūtų skiriamos nepagrįstai. NMA, vykdydama jai pavestas funkcijas Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) priemonių administravimo, lėšų mokėjimo, apskaitos ir kontrolės srityje, turėjo paisyti ne tik specialiųjų teisės aktų nuostatų, bet susiklosčius aplinkybėms, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) nustatyta tvarka (CPK 689 str.) priverstinis skolos išieškojimas nukreipiamas į skolininkui (ūkininkui) išmokėtinas ES paramos lėšas (tiesiogines išmokas), turėjo vykdyti ir CPK normų reikalavimus. CPK 585

straipsnyje įtvirtintas antstolio reikalavimų privalomumas. CPK 689 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad antstolio patvarkymo pagrindu kredito įstaiga ar kitas asmuo privalo pervesti nurodytą pinigų sumą į antstolio depozitinę sąskaitą. CPK 510 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad skundo padavimas vykdymo veiksmų nestabdo, tačiau teismas, jeigu pripažįsta tai esant reikalinga, vykdymo veiksmus turi teisę sustabdyti rašytinio proceso tvarka.

Apžvelgiamoje byloje nustatyta, kad NMA 2010 m. lapkričio 16 d. raštu atsisakė vykdyti antstolio 2010 m. lapkričio 9 d. patvarkyme išdėstytą reikalavimą pervesti antstolio areštuotas G. Č. priklausančias išmokėti pagal 2010 m. paraišką tiesiogines išmokas ir pervedė šias išmokas į G. Č. nurodytą sąskaitą banke (2010 m. gruodžio 29 d. – 19 687,80 Lt atsietų papildomų nacionalinių tiesioginių išmokų, 2011 m. sausio 26 d. – 82 346,95 Lt tiesioginių išmokų už pasėlius). Teisėjų kolegijos vertinimu, minėti NMA veiksmai pažeidžia CPK 585 straipsnio 1 dalies, 689 straipsnio 6 dalies reikalavimus, todėl yra neteisėti CK 6.271 straipsnio prasme. Taigi byloje nustatyta esminė civilinės atsakomybės pagal CK 6.271 straipsnį sąlyga – valdžios institucijos neteisėti veiksmai.

Byloje nebuvo duomenų, kurie suteiktų pagrindą abejoti pirmosios instancijos teismui pateiktais ir vykdomojoje byloje esančiais antstolio skaičiavimais, kad pareiškėjas būtų gavęs jam proporcingai tenkančią 102 034,75 Lt sumos dalį (23 231,58 Lt be palūkanų), jei nebūtų buvę neteisėtų NMA veiksmų ir atsakovas minėtą sumą (ūkininkui G. Č. priklausančias tiesiogines išmokas) būtų pervedęs į antstolio depozitinę sąskaitą. Teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas pareiškėjo nurodytą sumą (23 231,58 Lt) pagrįstai vertino kaip UAB „Baltic Agro“ turtinę žalą (negautas pajamas), kurios atsiradimas priežastiniu ryšiu susijęs su atsakovo neteisėtais veiksmais – atsisakymu vykdyti antstolio 2010 m. lapkričio 9 d. patvarkymą.

2014 m. gruodžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1460/2014
Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.1; 59

Dėl procesinių palūkanų priteisimo žalos, kilusios dėl netinkamų kalinimo sąlygų, atlyginimo byloje

Apžvelgiamoje byloje nustatyta, kad pareiškėjas skunde, pateiktame pirmosios instancijos teismui, be kita ko, prašė priteisti jam iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lukiškių TI-K, 5 procentų dydžio palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki visiško teismo sprendimo įvykdymo. Tačiau pirmosios instancijos teismas, tenkinęs pareiškėjo skundą iš dalies ir priteisęs jam iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lukiškių TI-K, 300 Lt neturtinei žalai atlyginti, savo sprendime dėl minėto reikalavimo nepasisakė.

LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad nors pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 141 straipsnio 1 dalies 3 punktą, pirmosios instancijos teismui išnagrinėjus ne visus byloje pareikštus reikalavimus, apeliacinės instancijos teismas, panaikinęs teismo sprendimą, turi teisę bylą perduoti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, vadovaujantis proceso operatyvumo ir ekonomiško principais, taip pat atsižvelgus į tai, jog naujas bylos nagrinėjimas pirmosios instancijos teisme užvilkinėtų galutinio sprendimo priėmimą, šis pareiškėjo reikalavimas galutinai išspręstinas apeliacinės instancijos teisme (ABTĮ 141 str. 2 d.). Šiame kontekste pabrėžta, kad remiantis LVAT praktika tokio pobūdžio byloje, t. y. byloje dėl žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (CK 6.271 str.) priteisiamos 5 procentų dydžio metinės palūkanos (žr., pvz., LVAT 2010 m. gruodžio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-2195/2010; 2011 m. gruodžio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-3550/2011; 2012 m. birželio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1673/2012 ir kt.). Administracinių teismų praktikoje laikomasi nuostatos, jog procesinės palūkanos skaičiuojamos tik esant pareiškėjo, reikalaujančio atlyginti žalą, prašymui jas skaičiuoti ir tai daroma nuo bylos iškėlimo iki visiško prievolės įvykdymo (žr., pvz., LVAT 2009 m. gegužės 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-73/2009; 2010 m. gruodžio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-2195/2010; 2011 m. gruodžio 15 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁶²-1119/2011 ir kt.). Palūkanų dydis šiuo atveju nustatytas CK 6.210 straipsnyje. Tačiau CK 6.210 straipsnio 1 dalis, įtvirtinanti, kad terminą įvykdyti piniginę prievolę praleidęs skolininkas privalo mokėti penkių procentų dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio, nagrinėjamu atveju yra aktuali tik tuo aspektu, kiek joje nustatytas procesinių palūkanų dydis. Tuo metu procesinių palūkanų skaičiavimo termino pradžia imperatyviai ir vienareikšmiškai nustatyta CK 6.37 straipsnio 2 dalyje, kuri numato, kad prievolės skolininkas taip pat privalo mokėti įstatymų nustatyto dydžio palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo. Atitinkamai iš bylos duomenų matyti, kad šiuo atveju

pareiškėjas, prašydamas priteisti jam neturtinę žalą, į teismą kreipėsi 2014 m. sausio 13 d., o teisme byla iškelta 2014 m. sausio 23 d. nutartimi. Todėl, vadovaujantis CK 6.37 straipsnio 2 dalimi ir 6.210 straipsnio 1 dalimi, pareiškėjui priteistos 5 procentų dydžio metinės palūkanos už piniginę prievolę atlyginti 300 Lt dydžio žalą nuo 2014 m. sausio 23 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

2014 m. gruodžio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-2248/2014
Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2

16. Valstybės tarnyba

16.6. Valstybės tarnautojų atleidimas iš pareigų

Dėl pareigūno atleidimo iš vidaus tarnybos jo paties prašymu, kai dėl jo veiksmų vykdomas ikiteisminis tyrimas ir / arba atliekamas tarnybinis patikrinimas

Pareiškėjas kreipėsi į administracinę teismą, prašydamas panaikinti Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininko 2014 m. kovo 25 d. raštą ir įpareigoti atsakovą išspręsti jo 2014 m. kovo 13 d. prašymą dėl atleidimo iš vidaus tarnybos pagal Vidaus tarnybos statuto (toliau – Statutas) 53 straipsnio 1 dalies 12 punktą (jo paties prašymu dėl išėjimo į pensiją) ir atleisti jį iš vidaus tarnybos. Atsakovas byloje ginčytu 2014 m. kovo 25 d. raštu informavo pareiškėją, kad jo 2014 m. kovo 13 d. prašymo įvykdyti negali, motyvuodamas tuo, kad dėl jo veiksmų (galbūt padaryto tarnybinio nusižengimo) yra atliekamas ikiteisminis tyrimas, jis yra nušalintas nuo pareigų, o prašymas dėl atleidimo buvo gautas pradėjus ikiteisminį tyrimą ir tarnybinį patikrinimą (kuris sustabdytas, kol bus pabaigtas ikiteisminis tyrimas).

LVAT teisėjų kolegija, remdamasi ankstesne LVAT praktika, konstatavo, kad pareigūno atleidimas iš vidaus tarnybos jo paties prašymu dėl išėjimo į pensiją, kaip ir jo paties prašymu (Statuto 53 str. 1 d. 1 p.), yra savarankiškas pareigūno atleidimo iš vidaus tarnybos pagrindas, kurio taikymas išimtinai priklauso nuo paties pareigūno valios. Statuto 55 straipsnyje nustatytas 14 kalendorinių dienų išėjimo terminas yra aiškiai apibrėžtas kaip susijęs tik su pareigūno valios atleisti jį iš vidaus tarnybos pareiškimo diena. Esant situacijai, kai pareigūno padaryto tarnybinio nusižengimo ar pareigūno vardą žeminančio poelgio faktai yra nustatomi (paaiškėja) per minėtą 14 kalendorinių dienų terminą, turi būti priimti šiuos faktus atitinkantys sprendimai patraukti pareigūną tarnybinėn atsakomybėn arba atleisti jį pagal Statuto 53 straipsnio 1 dalies 7 punktą dėl poelgio, pažeminusio pareigūno vardą. Per 14 kalendorinių dienų terminą nepaaiškėjus faktui apie padarytą tarnybinį nusižengimą, pareigūnas turi būti atleistas iš vidaus tarnybos savo noru pagal Statuto 53 straipsnio 1 dalies 12 punktą, nesvarbu, kad jo patraukimo drausminėn atsakomybėn ar atleidimo iš tarnybos dėl pareigūno vardo pažeminimo procedūros nėra užbaigtos.

Apeliacinės instancijos teismas nutarė, kad tenkinti atsakovo apeliacinį skundą ir naikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą nėra pagrindo.

2014 m. gruodžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-2543/2014
Procesinio sprendimo kategorija 16.6; 16.8

21. Bylos dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo ar vidaus administravimo srityje

Dėl suėmimo laikomų asmenų grupavimo

Apžvelgiamoje byloje nustatyta, jog pareiškėjas 1988–1989 m. dirbo vidaus reikalų ministerijos sistemoje, t. y. Panevėžio ir Kupiškio rajono vidaus reikalų skyriuose milicininku. Ginčo dėl šių aplinkybių nebuvo, tačiau Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas (toliau – AVPK) manė, jog ši aplinkybė nesudaro pagrindo pripažinti, kad pareiškėjas yra priskirtinas Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau – SVĮ) 10 straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytų asmenų grupei ir tvirtino, kad šiuo atveju būtina atsižvelgti į tai, jog pareiškėjas iš tarnybos atleistas už pareigūno vardo pažeminimą, į tarnybos trukmę bei vietą, tai, jog pareiškėjas patenka į kitas atskirai laikytinų asmenų grupes, t. y. anksčiau atlikusių laisvės atėmimo bausmę asmenų bei asmenų, padariusių sunkius ir labai sunkius nusikaltimus. LVAT teisėjų kolegija su tokiu Vilniaus AVPK vertinimu nesutiko.

Šiomis aplinkybėmis teisėjų kolegija priminė LVAT praktiką, kurioje nurodyta, kad SVĮ 10 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostata, jog suimtieji ir nuteistieji, buvę ar esantys valstybės politikais,

teisėsaugos, teismų, prokuratūros, kontrolės, valdžios ir valdymo institucijų valstybės tarnautojais, laikomi atskirai nuo kitų suimtųjų ir nuteistųjų, yra imperatyvi. Todėl už nurodyto suėmimo vykdymo režimo laikymąsi yra atsakinga atitinkama valstybės institucija, taigi ji turi pozityvią pareigą imtis aktyvių veiksmų, kad būtų nustatyta, ar suimtas asmuo nepriklauso tokiai asmenų grupei, kuri įkalinimo įstaigoje turi būti laikoma atskirai ir tokius asmenis laikyti vadovaujantis teisės aktų reikalavimais (žr. LVAT 2013 m. sausio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2917/2012; 2014 m. rugsėjo 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-1189/2014). Teisėjų kolegija vertino, kad nagrinėtu atveju atsakovas minėtos pareigos tinkamai neįvykdė, t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti.

Teisėjų kolegija pabrėžė, jog sprendžiant, ar atsakovas tinkamai vykdė jam kylančią pozityvią pareigą, nėra svarbus pareiškėjo elgesys bei jo valia. Šiuo aspektu pažymėta, kad SVĮ nėra nustatytos sąlygos dėl atitinkamai grupei priskirtino asmens valios būti laikomam laikantis įstatymuose nustatyto režimo – šio režimo laikymui nėra būtinas nei suimtojo ar jo atstovo prašymas, nei kitas kreipimasis. Teisėjų kolegija taip pat pripažino pagrįsta pirmosios instancijos teismo išvadą, kad sprendžiant dėl asmens priklausymo SVĮ 10 straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytai asmenų grupei, nėra svarbu tai, kiek laiko asmuo buvo valstybės politiku, teisėsaugos, teismų, prokuratūros, kontrolės, valdžios ir valdymo institucijų valstybės tarnautoju, atleidimo iš pareigų pagrindas, tarnybos vieta, nusikaltimo padarymo sunkumas ir kitos nagrinėtu atveju atsakovo nurodytos aplinkybės. Kaip jau minėta, SVĮ 10 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostata yra imperatyvi ir turi būti vykdoma be jokių išlygų.

Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad šiuo atveju atsakovo neveikimas (pozityvios pareigos nevykdymas) laikytinas neteisėtu valdžios institucijos veiksmu CK 6.271 straipsnio prasme, todėl pareiškėjas įgijo teisę į žalos atlyginimą.

2014 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1917/2014
Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2

24. Bylos dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos

Dėl gero administravimo principo sprendžiant dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo pratęsimo

Apžvelgiamoje byloje buvo ginčijamas Klaipėdos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2014 m. sausio 6 d. administracinis aktas, kuriuo Tarnyba atsisakė tenkinti pareiškėjo J. S. prašymą pakeisti advokatą, konstatavusi, jog 2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas galiojo iki 2013 m. gruodžio 25 d., ir antrinės teisinės pagalbos teikimas pagal šį (2012 m. gruodžio 20 d.) sprendimą nebuvo pratęstas, jo galiojimo laikas jau buvo pasibaigęs, nes pareiškėjas nepateikė metinės gyventojų (šeimos) turto deklaracijos.

Bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas panaikino ginčytą administracinį aktą, konstatavęs, kad atsakovas privalėjo atsižvelgti į pareiškėjo kartu su kitu (2013 m. gruodžio 2 d.) prašymu pateiktą metinę gyventojų (šeimos) turto deklaraciją.

LVAT teisėjų kolegija šioje byloje nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, jog Tarnyba nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (toliau – Įstatymas) 18 straipsnio 8 dalies nuostatų ir prieš nusprenddama, kad 2012 m. gruodžio 20 d. sprendimo, kuriuo buvo suteikta antrinė teisinė pagalba, galiojimo laikas yra pasibaigęs, nepatikrino, ar pareiškėjo J. S. turto ir pajamų lygis yra pasikeitęs, ar jis nėra pateikęs aptariamos deklaracijos kartu su kitu prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą, nepasinaudojo Įstatymo 18 straipsnio 13 dalimi jai suteikta teise iš valstybės ir savivaldybių institucijų, valstybės registru, kitų fizinių ar juridinių asmenų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka gauti jų turimą informaciją, reikalingą nustatyti, ar asmuo turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą. Faktinių duomenų trūkumas nagrinėtu atveju lėmė nevisapusiško bei neobjektyvaus sprendimo priėmimą. Tokie viešojo administravimo institucijos veiksmai, kai nesiremiamą gero administravimo principu siekiant padėti besikreipiančiam asmeniui įgyvendinti jo teises, o formaliai ir biurokatiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos, pagrįstai buvo pripažinti neteisėtais.

Tarnyba, priimdama ginčytą 2014 m. sausio 6 d. administracinį aktą, pažeidė pareiškėjo teises, nes nepagrįstai konstatavo, jog pareiškėjas nepateikė metinės gyventojų (šeimos) turto deklaracijos ir tokiu pagrindu neteisėtai sprendė, kad teisinės pagalbos teikimas pagal 2012 m. gruodžio 20 d. sprendimą yra pasibaigęs.

LVAT teisėjų kolegijos nuomone, pirmosios instancijos teismas, spręsdamas dėl ginčyto akto teisėtumo, rėmėsi tais faktais, kurie egzistavo šio akto priėmimo metu, ir nustatęs jo neteisėtumą, pagrįstai jį panaikino. Šiuo atveju teismas, sprendimu grąžindamas ginčo šalis į tą padėtį, kuri egzistavo neteisėto

administracinio akto priėmimo metu, konstatavo ne tik pareiškėjo teisių pažeidimą, bet ir Tarnybos pareigą objektyviai išnagrinėti pareiškėjo prašymą dėl advokato pakeitimo, tokiu būdu užtikrinant pareiškėjo teisių bei teisėtų interesų apgynimą (ABTĮ 5 str. 1 d., 88 str. 1 d. 2 p.). Konkrečiau įpareigojimo nustatymas, atsižvelgiant į ginčo specifiką, nėra galimas dėl ilgo laiko tarpo nuo ginčijamo akto priėmimo iki galutinio teismo sprendimo priėmimo bei dėl aplinkybių, pasikeitusių per šį laiko tarpą, tačiau tai nepanaikina Tarnybos pareigos jos kompetencijos ribose išnagrinėti pareiškėjo prašymą ir priimti dėl to aktualų sprendimą, atitinkantį jau pasikeitusią situaciją.

2014 m. gruodžio 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1816/2014
Procesinio sprendimo kategorija 24

35. Bylos, susijusios su vietos savivalda

35.3. Kitos bylos, susijusios su vietos savivalda

Dėl administracinio sprendimo nederinti vidaus vandenų prieplaukos akvatorijos ribų, neišsiaiškinus, kokio pobūdžio prieplauką (stacionarią ar plaukiojančią) siekiama steigti

Apžvelgiamoje byloje ginčytas savivaldybės tarybos sprendimas ta apimtimi, kuria buvo atsisakyta derinti vidaus vandenų prieplaukos akvatorijos ribas, argumentuojant tuo, kad nėra Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) sutikimo naudotis Tarnybos panaudos teise valdomo žemės sklypo dalimi.

Kaip nustatė apeliacine tvarka bylą nagrinėjusi LVAT teisėjų kolegija, ginčo sprendimas priimtas remiantis Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekso 13 straipsnio 5 dalies nuostata, pagal kurią savivaldybės taryba nustato savivaldybės vidaus vandenų uostų ir prieplaukų teritorijos ir akvatorijos ribas ir plotus. Ši teisės norma, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, reiškia, kad įstatymų leidėjas suteikė teisę bei pareigą savivaldybės tarybai apibrėžti savivaldybės teritorijoje esančiuose vidaus vandenyse uostų ir prieplaukų teritorijos ir akvatorijos ribas ir plotus.

LVAT teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad akvatorijos sąvoka pateikta Lietuvos Respublikos vidaus vandenų uostų ir prieplaukų steigimo ir registravimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 1057, 2 punkte, pagal kurią akvatorija – tai uosto ar prieplaukos vidaus vandenų plotas. Taigi buvo matyti, kad pareiškėjas, pateikdamas prašymą atsakovui, siekė, jog savivaldybės taryba nustatytų tik steigiamos prieplaukos vidaus vandens plotą (akvatoriją), bet ne prieplaukos teritorijos ribas. Tuo tarpu, kaip išaiškino LVAT teisėjų kolegija, Vidaus vandenų transporto kodekso 13 straipsnio 5 dalies nuostata apima savivaldybės tarybos kompetenciją: pirma, nustatyti savivaldybės vidaus vandenų uostų ir prieplaukų teritorijas; ir, antra, nustatyti akvatorijos ribas ir plotus. Taigi fiziniams ir juridiniams asmenims nėra draudžiama kreiptis į savivaldybės tarybą skaidant savo prašymą į dvi dalis: iš pradžių teikiant prašymą dėl akvatorijos ribų nustatymo; vėliau – dėl prieplaukos teritorijos ribų nustatymo (arba atvirkščiai). Taip pat nėra kliūčių teikti prašymo kartu dėl prieplaukos teritorijos ir akvatorijos ribų ir plotų nustatymo, kas būtų logiška bei racionalu.

Nagrinėtu atveju apeliacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pagal Vidaus vandenų transporto kodekso 13 straipsnio 2 dalį, prieplauka gali būti ne tik stacionari (su kranto teritorija), bet ir plaukiojanti, todėl atsisakymas derinti akvatorijos ribas vien tuo pagrindu, kad atitinkamas teisinis vienetas (Tarnyba) nesutinka dėl jo panaudos teise valdomo žemės sklypo panaudojimo prieplaukai steigti, neišsiaiškinus, ar siekiama steigti stacionarią ar plaukiojančią prieplauką, nenustačius aplinkybės, jei būtų steigiamas plaukiojanti prieplauka, ar ji tikrai būtų naudojama prie panaudos teise valdomo žemės sklypo, ar įmanoma išvengti sąlyčio su panaudos teise valdomu žemės sklypu, negali būti laikomas pakankamai pagrįstu. Ginčo sprendimas turėjo būti pagrįstas taip, jog nesukeltų jokių abejonių, o jas pašalinti, LVAT teisėjų kolegijos nuomone, galima tik atlikus papildomą faktinių aplinkybių vertinimą ir šį vertinimą išdėsius sprendime.

Dėl nurodytų argumentų pirmosios instancijos teismo sprendimas pakeistas, panaikinant aptartą savivaldybės tarybos sprendimą ir įpareigojant savivaldybės tarybą iš naujo (per 2 mėnesius nuo šios nutarties įsiteisėjimo dienos) išnagrinėti pareiškėjo pateiktą prašymą dėl steigiamos prieplaukos akvatorijos ribų derinimo.

2014 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-1939/2014
Procesinio sprendimo kategorija 35.3

Dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimo pagrindu

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos (toliau – atsakovas) sprendimo dalies, kuria prekybos vietose, esančiose konkrečiose Kauno gatvėse, apribotas prekybos alkoholiniais gėrimais laikas nuo 22 val. iki 8 val.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad pagal Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo (2004 m. kovo 9 d. įstatymo Nr. IX-2052 redakcija) 18 straipsnio 9 dalį, kurioje nustatyta, kad savivaldybių tarybos, atsižvelgdamos į prekybos alkoholiniais gėrimais vietą, gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, visuomeninių organizacijų ar kitų institucijų raštu pareikštą nuomonę, policijos komisariatų pasiūlymus, turi teisę riboti laiką, kuriuo leidžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais, neišduoti licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, savivaldybės diskrecijos teisė riboti laiką, kuriuo leidžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais, apibrėžiama tomis pačiomis sąlygomis, kurios vienodai reikšmingos ir priimant sprendimą neišduoti licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. Alkoholio kontrolės įstatyme įtvirtintų sąlygų visetas – prekybos alkoholiniais gėrimais vietos pobūdis, gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, visuomeninių organizacijų ar kitų institucijų raštu pareikšta nuomonė, policijos komisariatų pasiūlymai – reiškia būtent viešojo intereso, visuomenės apsaugą nuo galimų neigiamų prekybos alkoholiu ir jo vartojimo padarinių. Savo paskirtimi tai – priemonė atkurti (nustatyti) tinkamą visuomenės ir verslo interesų pusiausvyrą. Minėtoje teisės normoje numatytais sąlygomis suteikiant savivaldos institucijai teisę riboti laiką, kuriuo leidžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais, sudaroma galimybė apginti viešąjį interesą, pašalinti jo pažeidimus, kai išduodant licenciją verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, lieka neįvertintos reikšmingos aplinkybės, vėliau nulėmusios visuomenės interesų pažeidimą.

LVAT teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ginčo sprendimo priėmimo metu Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 9 dalyje įtvirtintos elgesio taisyklės taikymą suponuojančios faktinės aplinkybės nebuvo nustatytos. Todėl prekybos alkoholiniais gėrimais ribojimo procedūra buvo pradėta neturint atitinkamų subjektų – gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, visuomeninių organizacijų ar kitų institucijų raštų, policijos komisariatų pasiūlymų dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimo.

Inter alia nurodytais argumentais atsakovo apeliacinis skundas atmestas.

2014 m. gruodžio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-2144/2014
Procesinio sprendimo kategorija 1.2; 35.3

38. Kitos bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje*Dėl individualioje byloje susiklosčiusių santykių vertinimo esant norminėje byloje pateiktam aktualiam išaiškinimui*

Nagrinėtoje byloje ginčas kilo dėl Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ir Tarnyba) direktoriaus 2013 m. kovo 18 d. įsakymu sudarytos žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo komisijos posėdžio protokolo dalies, kuria UAB „Banginis“ paskirta 1 854 tonų strimelių ir 9 521 tonos šprotų kvota.

Apžvelgiamoje byloje aktualus Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. kovo 27 d. išaiškinimas norminėje administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-4/2014, kurioje apžvelgiamoje byloje taikytinų 2013 m. kovo 15 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-197 patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skirstymo taisyklių (toliau – ir Taisyklės) 19 punktą tiek, kiek jame nustatytas žuvų kvotų skyrimas, atsižvelgiant į naudotojo 2007–2012 m. sugautą šprotų ir strimelių kiekį (tačiau už 2012 m. imamas sugautas šprotų ir strimelių kiekis ne didesnis nei naudotojui skirta kvota), skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos naudotojų 2007–2012 m. atviroje Baltijos jūroje sugauto šprotų ir strimelių kiekio, pripažintas prieštaraujančiu Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktui.

Vienas iš svarbių byloje keltų klausimų – kokią įtaką individualiai bylai turi minėta norminė byla, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 116 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, jog norminis administracinis aktas (ar jo dalis) laikomas panaikintu ir paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu, o Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014 m. sausio 28 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁵⁶-334/2014) pažymėjo, kad „<...> tuo atveju, jei teisiniai santykiai tarp administracinio ginčo šalių nėra susiklostę galutinai (pvz., vyksta ginčas), norminis

teisės aktas (jo dalis), kuris įsiteisėjusių administracinio teismo sprendimu pripažįstamas neteisėtu, nuo tokio akto oficialaus paskelbimo dienos negali būti taikomas ir tiems teisiniams santykiams, kurie nėra išsisprendę galutinai“.

LVAT teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo įvertinimui, kad 2013 m. žvejybos kvotų skirstymo procedūra pagal atsakovo Tarnybos administracinį aktą iki Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo norminėje administracinėje byloje oficialaus paskelbimo nebuvo užbaigta (pareiškėjai kreipėsi į teismą iškeldami ginčą, ir individuali byla dėl Komisijos protokolo dalies panaikinimo buvo sustabdyta), todėl 2013 m. žvejybos Baltijos jūroje kvotų paskirstymo teisiniai santykiai tarp pareiškėjų ir atsakovo galutinai nėra susiklostę. Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui pripažinus neteisėta teisės normą, kuria remiantis buvo priimtas ginčijamas administracinis aktas, dėl jos prieštaravimo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punkte įtvirtintam teisės aktų hierarchijos principui, ji negali būti taikoma. Todėl apeliaciniai skundai (tarp jų – ir atsakovo Tarnybos) buvo atmesti.

2014 m. gruodžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-2234/2014
Procesinio sprendimo kategorija 38

II. Administracinių bylų teisena

63. Skundas

63.3. Atsisakymas priimti skundą

63.3.1. kai skundas (prašymas) nenagrinėtinas teismu

Dėl Turto vertinimo priežiūros tarnybos patikrinimo akto, kaip tarpinio procedūrinio dokumento

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas, pateikdamas atskirąjį skundą, nesutiko su pirmosios instancijos teismo nutartimi, kuria atsisakyta priimti pareiškėjo skundą Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 37 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kai skundas (prašymas) nenagrinėtinas teismu administracinio proceso tvarka.

Pirmosios instancijos teismas sprendė, jog pareiškėjo ginčytame Turto vertinimo priežiūros tarnybos (toliau – Tarnyba) patikrinimo akte, remiantis Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindu įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 2 punkto pagrindu, analizuotos bendrovės (pareiškėjo) sudarytos atskiros vertinimo ataskaitos, t. y. ar jos atitinka Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 22 straipsnyje nustatytus reikalavimus, nurodomi jų trūkumai, pateikiamas pareiškėjo veikloje pastebėtų turto vertinimo ataskaitų trūkumų apibendrinimas, taip pat pažymima, kad nurodymai ištaisyti veiklos trūkumus taikomi po šio akto priėmimo rengiamoms turto vertinimo ataskaitoms. Kadangi pareiškėjo ginčytame akte jokių imperatyvių nurodymų ar patvarkymų, kurie turėtų įtakos pareiškėjo teisėms ar teisėtiems interesams, nebuvo nustatyta, pirmosios instancijos teismas darė išvadą, kad šis aktas nėra administracinės bylos nagrinėjimo dalykas.

LVAT teisėjų kolegija, sutikdama su šiais pirmosios instancijos teismo argumentais, taip pat atkreipė dėmesį, kad nagrinėtu atveju buvo atliktas būtent pirminis planinis pareiškėjo veiklos patikrinimas, kurio metu surašytas ginčytas Tarnybos patikrinimo aktas. Iš Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nuostatų LVAT teisėjų kolegijai buvo aišku, jog šiuo patikrinimo aktu pareiškėjo veiklos, sudarant vertinimo ataskaitas, patikrinimas dar nėra visiškai baigtas, o pareiškėjo veikla toliau bus vertinama kito patikrinimo metu, kada bus nustatoma, ar ištaisyti pareiškėjo veiklos, sudarant vertinimo ataskaitas, trūkumai ir įgyvendinti Tarnybos nurodymai ištaisyti pirminio planinio patikrinimo metu nustatytus trūkumus, taip pat, ar sudarytos vertinimo ataskaitos atitinka Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytus reikalavimus. Taigi ginčytas Aktas, be kita ko, yra tik tarpinis dokumentas, sudarantis prielaidas priimti galutinį sprendimą. Toks aktas kol kas nesukelia pareiškėjui teisinių pasekmių.

Pirmosios instancijos teismo nutartis palikta nepakeista.

2014 m. gruodžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS²⁶¹-1291/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.1

Dėl reikalavimo įpareigoti valstybinę mokesčių inspekciją inicijuoti susitarimo pasirašymo procedūrą

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo, be kita ko, dėl to, ar pirmosios instancijos teismas pagrįstai atsisakė priimti pareiškėjos skundą su *inter alia* reikalavimu įpareigoti Kauno apskrities valstybinę mokesčių inspekciją iš naujo inicijuoti susitarimo pasirašymo procedūrą.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. VA-210 patvirtintų Mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio pasirašymo taisyklių (toliau – Taisyklės) 4 punktą, mokesčių administratorius ir mokesčių mokėtojas susitarimą gali pasirašyti tik tuo atveju, jeigu apskaičiuojant mokesčius, nė viena iš šalių neturi pakankamai įrodymų savo apskaičiavimams pagrįsti. Teisę inicijuoti susitarimo pasirašymą turi tiek mokesčių mokėtojas (Taisyklių 5, 6 p.), tiek mokesčių administratorius (Taisyklių 9 p.). Dėl tam tikrų priežasčių nepavykus susitarimo pasirašyti viename etape, jo pasirašymas Taisyklėse nustatyta tvarka gali būti inicijuojamas kituose etapuose (Taisyklių 13 p.).

Atsižvelgusi į tai, LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija, pavesdama atlikti pareiškėjos pakartotinį mokesčių patikrinimą (kuris apžvelgiamoje byloje taip pat buvo ginčijamas), kaip tik ir siekė surinkti pakankamai įrodymų savo apskaičiavimams pagrįsti. LVAT teisėjų kolegijos nuomone, pareiškėjos reikalavimo įpareigoti Kauno apskrities valstybinę mokesčių inspekciją iš naujo inicijuoti susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio pasirašymo procedūrą patenkinimas jos teisėms ir pareigoms jokios įtakos neturėtų, nes iš tokio įpareigojimo nesektų mokesčių administratoriaus pareiga tokį susitarimą su pareiškėja pasirašyti. Juo labiau, kad ir pati pareiškėja gali inicijuoti susitarimo pasirašymą bet kuriame mokesčio ginčo etape.

Nurodytų argumentų pagrindu pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria atsisakyta priimti pareiškėjos skundą su *inter alia* aptartu reikalavimu, palikta nepakeista.

2014 m. gruodžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴³⁸-1276/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.1

Dėl Lietuvos geologijos tarnybos sprendimo panaikinti leidimą naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes priskyrimo prie skūstinų aktų, kai inter alia kito teismo nutartimi laikinai uždrausta naudoti durpių išteklius

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas (įmonė I) nesutiko su pirmosios instancijos teismo nutartimi, kuria atsisakyta priimti pareiškėjo skundą dėl ginčyto Lietuvos geologijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) sprendimo panaikinti įmonei I kartu su įmone II leidimą naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes.

Pirmosios instancijos teismas sprendė, jog Tarnybos sprendimas nesukelia pareiškėjui jokių teisinių pasekmių, nes Kauno apygardos teismo nutartimi pareiškėjui pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, kurios iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos draudžia pareiškėjui naudoti (eksploatuoti) Vilniaus apskrities Širvintų rajono Degutinės telkinio (Degutinės durpyno) durpių išteklius. Be to, jungtinės veiklos sutartis tarp pareiškėjo ir trečiojo suinteresuoto asmens (įmonės II) yra pasibaigusi (šis faktas konstatuotas Lietuvos apeliacinio teismo nutartyje).

Atskirąjį skundą nagrinėjusi LVAT teisėjų kolegija, paneigdama šią pirmosios instancijos teismo išvadą, konstatavo, kad pareiškėjas skundą pateikė dėl sprendimo, kuriuo jo teisė naudoti Degutinės telkinio durpių išteklius, galiojusi iki 2028 m., buvo apskritai panaikinta, teisėtumo ir pagrįstumo, o Kauno apygardos teismo nutartimi taikytos laikinosios apsaugos priemonės šią teisę naudoti išteklius riboja tik laikinai. Todėl vien ši aplinkybė, LVAT teisėjų kolegijos nuomone, nesudaro pagrindo teigti, kad Tarnybos sprendimas nedaro įtakos pareiškėjo teisėms ir teisėtiems interesams. Be to, LVAT teisėjų kolegija nustatė, kad atskirojo skundo nagrinėjimo metu pagal LITEKO duomenis, Kauno apygardos teisme nagrinėjama civilinė byla, kurioje ir buvo pritaikytos minėtos laikinosios apsaugos priemonės, dar neišnagrinėta, o dėl civilinėje byloje pareiškėjo pareikšto ieškinio, kuriame prašoma pripažinti, jog įmonė II neteisėtai nutraukė jungtinės veiklos sutartį, taip pat nėra priimtas galutinis sprendimas. Todėl pirmosios instancijos teismas išvadą, kad pareiškėjo skundo tenkinimas nesukeltų jam teisinių pasekmių, padarė dar neturėdamas tam pagrindo.

Atsižvelgus į tai, skundo priėmimo klausimas perduotas pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

2014 m. gruodžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶²⁴-1261/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.1

Dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus išvados, kaip rekomendacinio pobūdžio akto

Pareiškėjas Lietuvos gėjų lyga kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisimą, prašydamas panaikinti Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos Ekspertų grupės, vertinančios viešosios informacijos poveikį nepilnamečiams, išvadą „Dėl informacijos atitikimo Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymui“ (toliau – Išvada), kurioje konstatuota, kad norimame rodyti vaizdo klipe esanti informacija daro neigiamą poveikį asmenims iki 18 metų ir jai skleisti netaikytinos Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 5 straipsnyje numatytos išimtys.

Pirmosios instancijos teismas apžvelgiamoje byloje skusta nutartimi pareiškėjo skundą atsisakė priimti kaip nenagrinėtiną teismų administracinio proceso tvarka. Šioje nutartyje konstatuota, kad Išvadoje nėra nustatyta jokių teisių ir pareigų nei Lietuvos gėjų lygai, nei viešosios informacijos skleidėjui, nėra nustatyta jokių teisinių pasekmių už Išvadoje numatytų rekomendacijų nepaisymą, todėl Išvada laikyta informacinio–rekomendacinio pobūdžio raštu, kuris negali būti nagrinėjamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad Išvada priimta remiantis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 3 punktu, kuriame įtvirtinta viena iš Žurnalistų etikos inspektoriaus funkcijų – viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir kitų suinteresuotų asmenų prašymu teikti jiems rekomendacijas dėl konkrečios jų ketinamos rengti ir (ar) skleisti viešosios informacijos priskyrimo neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos kategorijai, jos žymėjimo ir taikytinų skleidimo apribojimų. Nurodytas teisinis reguliavimas leido LVAT teisėjų kolegijai daryti išvadą, kad nagrinėtu atveju pareiškėjas teismui skundė rekomendacinio pobūdžio išvadą, kuri buvo priimta pagal paties pareiškėjo kreipimąsi dėl konkrečios ketinamos skleisti viešosios informacijos priskyrimo neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos kategorijai. Ši procedūra yra prevencinio pobūdžio, nes suinteresuotiems asmenims suteikiama galimybė gauti rekomendaciją, kad būtų užkirstas kelias galimam įstatymo normų pažeidimui.

LVAT teisėjų kolegija taip pat atmetė atskirajame skunde nurodytą argumentą, jog Išvados pagrindu visuomenės informavimo priemonės yra netiesiogiai įpareigojamos vadovautis joje nurodytais informacijos skleidimo ribojimais, kadangi jų nepaisymas užtraukia Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse bei Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatyme numatytą atsakomybę. LVAT teisėjų kolegija išaiškino, kad visuomenės informavimo priemonės gali būti traukiamos administracinėn atsakomybėn ne Išvados, o Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo pagrindu. Konkretūs reikalavimai, kuriuos turi atitikti skleidžiama informacija, yra nurodyti būtent šiame įstatyme. Taigi nepriklausomai nuo to, ar prieš tai buvo pateikta atitinkama išvada ar ne, visuomenės informavimo priemonė gali būti traukiama administracinėn atsakomybėn pagal minėtus teisės aktus.

Atsižvelgusi į nurodytus motyvus, LVAT teisėjų kolegija atskirąjį skundą atmetė, pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

2014 m. gruodžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶⁰²-1262/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.1

63.3.2. kai byla nepriskirtina tam teismui*Dėl savivaldybės tarybos sprendimo skirti priedą jos įsteigtos viešosios įstaigos vadovui ginčijimo administraciniame teisme*

Apžvelgiamoje byloje Vyriausybės atstovas kreipėsi į teisimą, prašydamas panaikinti Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimą „Dėl priedo skyrimo VŠĮ Utenos pirminės sveikatos priežiūros centro direktoriui“. Pirmosios instancijos teismas nutartimi atsisakė priimti Vyriausybės atstovo prašymą tuo pagrindu, jog byla nepriskirtina tam teismui (ABTĮ 37 str. 2 d. 2 p.).

LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad nagrinėtu atveju Vyriausybės atstovas ginčijo Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimą, kuris yra susijęs su viešosios įstaigos vadovo darbo teisiniais santykiais – atlyginimo priedo nustatymu viešosios įstaigos vadovui.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 3 dalies 3 punktu, savivaldybių tarybų paprastajai kompetencijai priskirta savivaldybės viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) vadovų skyrimas į pareigas ir atleidimas iš jų, kitų funkcijų, susijusių su šių juridinių asmenų

vadovų darbo santykiais, įgyvendinamas Darbo kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Taigi, LVAT teisėjų kolegijos požiūriu, nagrinėtu atveju savivaldybės taryba, priimdama Vyriausybės atstovo ginčytą sprendimą ir sprenddama tarnybinio atlyginimo priedo nustatymo klausimą, veikė vykdydama jai, kaip viešosios įstaigos steigėjui, pavestas funkcijas, bet ne veikdama kaip viešojo administravimo subjektas. Todėl ginčas yra kilęs iš darbo teisinių santykių, o toks ginčas nepriskirtinas prie bylų, kurias sprendžia administraciniai teismai (ABTĮ 15 str.).

Šios aplinkybės leido LVAT teisėjų kolegijai priėti prie išvados, kad pirmosios instancijos teismo nutartis atsisakyti priimti pareiškėjo prašymą yra pagrįsta.

2014 m. gruodžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶²⁴-1233/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.2

63.3.8 kai praleistas skundo (prašymo) padavimo terminas

Dėl skundo padavimo termino praleidimo priežasčių vertinimo pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nepriemokos priteisimo srityje

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas 2014 m. rugsėjo 10 d. kreipėsi į administracinį teismą, reikalaudamas priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, 5 854,13 Lt neišmokėtos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos (toliau – valstybinė pensija). Pareiškėjas skunde pareiškė prašymą dėl skundo padavimo termino atnaujinimo.

Pirmosios instancijos teismas nutartimi prašymo dėl termino atnaujinimo netenkino ir pareiškėjo skundą priimti atsisakė.

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija, nagrinėdama atskirąjį skundą, be kita ko, konstatavo, kad iki 2013 m. kovo 12 d. (LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos nutarties administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-519/2013 paskelbimo) ginčo teisinių santykių srityje vyravo teisinis neaiškumas ir neapibrėžtumas procesinio termino kreipiantis į teismą dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nepriemokos priteisimo klausimu, todėl teismų praktikoje terminų atnaujinimo klausimai sprendžiami, atsižvelgiant į šią aplinkybę ir kiekvienu atveju į pareiškėjo nurodytas individualias aplinkybes, dėl kurių jis praleido skundo padavimo terminą, be kita ko, vadovaujantis teisingumo ir protingumo kriterijais.

Nagrinėtu atveju, LVAT išplėstinė teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėjas apie jo teises pažeidžiančius veiksmus sužinojo (turėjo sužinoti) ne vėliau kaip 2010 m. vasario mėnesį, t. y. gavęs pirmą sumažintą valstybinę pensiją, išmokėtą už 2010 m. sausio mėnesį. Į teismą pareiškėjas kreipėsi 2014 m. rugsėjo 10 d., t. y. praleidęs 3 metų terminą. Pareiškėjas skundą teismui padavė praėjus beveik 2 metams nuo Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 6 d. nutarimo paskelbimo (2012 m. rugsėjo 21 d.)¹, procesinis terminas (3 metų) kreiptis dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nepriemokos priteisimo buvo nurodytas jau LVAT 2013 m. kovo 12 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-519/2013, tačiau net skaičiuojant nuo LVAT 2013 m. lapkričio 7 d. nutarties administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-2232/2013, kurioje buvo toliau plėtojama teismų praktika kreipimosi dėl valstybinės pensijos nepriemokos priteisimo klausimais, pareiškėjo skundas pirmosios instancijos teismui paduotas praėjus daugiau nei 10 mėnesių.

Byloje pažymėta, kad administraciniame procese taikomi sąžiningumo, rūpestingumo ir atidumo imperatyvai neatsiejami nuo reikalavimo aktyviai siekti savo pažeistų teisių gynimo. Šio reikalavimo neatitinka suinteresuoto asmens pasyvumas ir procesinis neveikimas. Greta šių reikalavimų suinteresuotiems asmenims taikomas ir operatyvumo standartas, kuris reikalauja įvertinti, ar pareiškimas atnaujinti praleistą

¹ Konstitucinis Teismas 2012 m. vasario 6 d. nutarime konstatavo, kad: 1) Valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 3 dalis (2009 m. gruodžio 8 d., 2010 m. lapkričio 12 d. redakcijos), tiek, kiek ji apima Valstybinių pensijų įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1-4 punktuose nustatytas valstybines pensijas, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui; 2) Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2009 m. gruodžio 9 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatytas valstybinių pensijų perskaičiavimas, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai; 3) Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo 5 straipsnio 1 dalis (2009 m. gruodžio 9 d., 2010 m. vasario 11 d., 2010 m. spalio 26 d. redakcijos) tiek, kiek joje nustatytas sumažintų valstybinių pensijų mokėjimas jų gavėjams, kurie po pensijos paskyrimo turi pajamų, nuo kurių skaičiuojamos ir mokamos privalomosios valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai; 4) Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2009 m. gruodžio 9 d., 2010 m. spalio 26 d. redakcijos) tiek, kiek joje nustatytas sumažintų valstybinių pensijų mokėjimas šioje dalyje nurodytiems asmenims, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai.

terminą paduotas per protingą laiko tarpą nuo aplinkybių, kurios sukliudė asmeniui laiku ir tinkamai jį paduoti, išnykimo. Nepagrįstas delsimas laikytinas kliūtimi atnaujinti praleistą terminą. Nagrinėtu atveju pareiškėjas, žinodamas (turėdamas žinoti) apie jam taikomą procesinį terminą kreiptis į teismą dėl valstybinės pensijos nepriemokos priteisimo, privalėjo elgtis rūpestingai ir siekti skundą teismui paduoti kuo operatyviau, tuo tarpu skundo padavimas 2014 m. rugsėjo 10 d., nurodant jokių individualių termino praleidimą pateisinančių aplinkybių, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, neatitinka aptartų reikalavimų, taip pat ir teisingumo bei protingumo kriterijų. Taigi ši nepagrįsto delsimo aplinkybė byloje leido daryti išvadą, kad nebuvo pagrindo atnaujinti praleistą skundo padavimo terminą.

Pirmosios instancijos teismo nutartis palikta nepakeista.

2014 m. gruodžio 18 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶⁰²-1145/2014
Procesinio sprendimo kategorija 63.3.8

67. Reikalavimo užtikrinimo priemonės

Dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pradėjus žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą

Pareiškėjas UAB „Limedika“ kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas panaikinti Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – ir NŽT) 2014 m. liepos 11 d. įsakymą „Dėl žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams (Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijai plėsti Kauno rajono savivaldybėje) procedūros pradžios“. Pareiškėjas taip pat prašė taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę ir iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos uždrausti NŽT ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams procedūros vykdymu.

Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad nagrinėtu atveju pareiškėjas skundžia teismui sprendimą, kuriuo pradėta žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra. Skundo reikalavimams užtikrinti pareiškėjas prašo uždrausti NŽT ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams procedūros vykdymu.

LVAT teisėjų kolegija pabrėžė, kad Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalyje numatyta, jog NŽT vadovo sprendimas pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą ar jos nepradėti gali būti skundžiamas administraciniam teismui. Išanalizavusi teisinį reguliavimą, LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad sprendimas pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą yra pagrindas pradėti rengti žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektą arba paimamo visuomenės poreikiams žemės sklypo planą bei atlikti turto vertinimą, ir šie veiksmai atliekami tik įsiteisėjus administracinio teismo sprendimui netenkinti skundo dėl NŽT vadovo sprendimo pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą. Be to, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, šių veiksmų atlikimas niekaip neapsunkintų galbūt pareiškėjui palankaus teismo sprendimo vykdymo, nesukeltų pasekmių, kurių pašalinimas būtų neįmanomas ar sudėtingas. Pažymėta, jog ginčytu sprendimu žemė nėra paimama visuomenės poreikiams. Galutinis sprendimas dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams yra priimamas Žemės įstatymo 46 straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka.

LVAT teisėjų kolegija taip pat priminė, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra išaiškinęs, jog reikalavimo užtikrinimo priemonės taikymas nėra siejamas su pareiškėjo ketinimu ateityje išvengti galimų naujų teismo procesų.

2014 m. gruodžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-1297/2014
Procesinio sprendimo kategorija 67